

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้จัดวิชาภาษาไทยในกลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ประกอบด้วย การฟัง พูด อ่าน เขียน ซึ่งมีความสำคัญและควรได้รับการฝึกฝนอยู่เสมอ เพื่อให้ผู้ใช้ได้ถูกต้องคล่องแคล่ว ถ้าผู้ใช้มีความสามารถดี ก็จะเป็นเครื่องมือช่วยในการถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก เจตคติ ตลอดจนประสบการณ์ต่าง ๆ ไปสู่ผู้รับให้เข้าใจและเกิดความคิดความรู้สึกรวมทั้งเจตคติที่ใกล้เคียงกัน การใช้ทักษะการพูดและการเขียนเป็นการส่งสารที่สำคัญที่จะทำให้ผู้อื่นเข้าใจในเรื่องที่เราต้องการสื่อความหมายได้ถูกต้อง ในขณะที่ใช้ทักษะการอ่านและฟังเป็นการรับสารที่ผู้อื่นต้องการถ่ายทอดมาได้ถูกต้องด้วย

ทั้งนี้เพราะมนุษย์ใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกันนั่นเอง ดังเช่น ชูประณี นาคทรพรพ (2520, อ้างใน สุปรียา มาลากาญจน์ 2523, หน้า 1) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายที่สำคัญที่สุดของภาษาคือจุดมุ่งหมายในการติดต่อสื่อสาร การติดต่อสื่อสารจะมีประสิทธิภาพเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับผู้ส่งสารและผู้รับสาร ผู้ส่งสารจะส่งสารด้วยการเขียนและพูด ส่วนผู้รับสารจะรับสารด้วยการอ่านและฟัง ดังนั้นการสอนภาษาไทยในโรงเรียนจึงต้องมีการฝึกทักษะทั้งในการฟัง การพูด การอ่านและการเขียนให้ได้ผลดี เพื่อจะได้เกิดประโยชน์ในการติดต่อสื่อสารมากที่สุด

ทักษะทั้ง 4 อย่างนี้ ผู้ใช้จะเกิดความชำนาญและใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นต้องอาศัยการฝึกฝนเป็นพิเศษและใช้อย่างสม่ำเสมอ ถ้าขาดการฝึกฝนและไม่ใช้นานๆ แล้ว ความผิดพลาดอาจเกิดขึ้นได้ นอกจากนี้ สนิท สัตโยภาส (2532, หน้า 1) ยังกล่าวไว้ว่า ผู้ที่สามารถใช้ทักษะทางภาษาได้ดีย่อมทำให้การดำเนินกิจการต่าง ๆ มีประสิทธิภาพ และทำให้ดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ชาติไทยมีภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ คนไทยใช้ภาษาไทยกลางที่เป็นมาตรฐานเพื่อติดต่อสื่อสารกันในชีวิตประจำวัน การที่มีภาษาใช้ร่วมกันทำให้เกิดความรู้สึกเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เกิดพลังเกิดความสามัคคี ดังนั้นคนไทยทุกคนจึงควรศึกษาภาษาไทยให้เข้าใจลึกซึ้ง พร้อมทั้งพยายามฝึกฝนทักษะการใช้ภาษาให้สามารถใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องและเกิดสัมฤทธิ์ผล แต่ถ้าการใช้ภาษามีข้อบกพร่อง เป็นต้นว่า การใช้ภาษาไม่ถูกต้อง ออกเสียงผิดเพี้ยน จะทำให้การสื่อสารไร้ผล เข้าใจไม่ตรงกัน ทำให้เสียเวลา อาจเป็นปัญหาต่อการดำเนินงานหรือบางครั้งอาจมีผลกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของชาติได้

ทักษะการพูดอ่าน เป็นทักษะที่เด็กควรได้รับการฝึกฝนเช่นเดียวกับทักษะการฟังและเขียน โดยเฉพาะทักษะการอ่านเป็นสิ่งจำเป็นและให้ประโยชน์ทุกด้าน และทุกโอกาส ทั้งในด้านการศึกษาหาความรู้ การปกครองอาชีพและการพักผ่อนหย่อนใจ การอ่านจะช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความคิดของคนเราให้มากยิ่งขึ้น

การแก้ปัญหาการพูดและอ่านไม่ชัดเจน ต้องเริ่มศึกษาถึงสาเหตุ นั่นคือ ศึกษาปัญหาที่ทำให้เด็กออกเสียงไม่ชัดเจน โดยเฉพาะการออกเสียงคำที่ใช้อักษรควบ ร ล ว ซึ่งการออกเสียงอักษรควบไม่ชัดนี้เกิดขึ้นในหมู่นักเรียนและผู้ใหญ่ดังที่ พยุง ญาณโกมุท (2510, หน้า 624-625) กล่าวไว้ว่า ปัญหาการออกเสียงที่เกิดจากตัวผู้ออกเสียง ได้แก่ ภาวะเกิดจากการเอาอย่างที่มีผิดของเด็ก เช่น เด็กจีนที่เกิดในประเทศไทย เอาอย่างบิดามารดาของตนที่พูดไม่ชัด ส่วนมากมักจะพูดคำที่ใช้อักษรควบ ร ล ว ไม่ชัดและพูด ปลา เป็น ปา ครู เป็น คู นอกจากเลียนแบบผู้ใหญ่แล้วเด็กยังเอาอย่างเพื่อนอีกด้วย นอกจากนี้อาจเกิดจากอวัยวะในการออกเสียงบกพร่อง อวัยวะออกเสียงที่เกี่ยวกับการออกเสียงคำควบกล้ำ ซึ่งได้แก่ ริมฝีปาก ถ้าริมฝีปากแหงหรือไม่สามารถห่อหรือจับได้ เด็กก็จะไม่สามารถออกเสียงพยัญชนะ ป ว พ ได้ถูกต้อง ลิ้นก็นับว่าเป็นสิ่งสำคัญในการออกเสียงคำที่ใช้อักษรควบเช่นกัน ถ้าลิ้นแข็ง ลิ้นมีขนาดเล็กไปหรือใหญ่ไป หรือว่าลิ้นผิดปกติ ย่อมทำให้ไม่สามารถออกเสียง ก ข ค ร ล ได้ถนัด อวัยวะที่สำคัญอีกอย่างคือ ฟัน หมายถึง ฟันหน้า ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในออกเสียงคำที่ใช้อักษรควบ ถ้าฟันเสีย ฟันผุ ฟันเหยิน หรือฟันห่างก็จะทำให้การออกเสียงไม่ดี

ส่วนปัญหาที่นอกเหนือจากนั้น อาจเกิดจากครูที่สอนในชั้นประถมศึกษาตอนต้น โดยเฉพาะครูในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 วางรากฐานไว้ไม่ดี ออกเสียงไม่ชัดเจน ไม่เอาใจใส่ แกะใจฝึกหัดเด็ก เด็กจะจำผิดตั้งแต่แรกและเกิดความเคยชินจนติดเป็นนิสัย ทำให้ออกเสียงไม่ชัด หรือออกเสียงผิดพลาดได้

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในกลุ่มโรงเรียนหนองผึ่ง ท่าวังตาล อำเภอสารภี ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพ ทำสวน ทำนา ค้าขาย รับจ้างทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ เช่น โรงงานทำน้ำแข็ง โรงงานทำเส้นก๋วยเตี๋ยว โรงงานทำผลไม้ดอง โรงงานทำกะละแม โรงงานทำเครื่องปั้นดินเผา ฯลฯ นักเรียนส่วนหนึ่งมาจากครอบครัวที่ผู้ปกครองอพยพมาจากถิ่นอื่น เพื่อมาทำงานก่อสร้าง ทำงานตามโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ บางพวกเป็นชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ย้ายติดตามผู้ปกครองเข้ามาเรียนในโรงเรียน นักเรียนกลุ่มนี้ส่วนมากยังขาดความพร้อมในด้านการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ นอกจากนี้นักเรียนที่ติดภาษาถิ่นเหนือซึ่งภาษาถิ่นเหนือไม่มีอักษรควบก็มักจะไม้อ่านออกเสียงคำควบกล้ำ เพราะความเคยชินที่ไม่เคยออกเสียงมาก่อน

จากสภาพปัญหาดังกล่าว จะปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นได้ ด้วยการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำที่ผู้ศึกษาจัดทำขึ้นในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งเป็นขั้นพื้นฐาน ถ้าเด็กได้รับโอกาสฝึกการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำบ่อย ๆ จะทำให้เกิดความเคยชิน จนกระทั่งอ่านได้ โดยอัตโนมัติ เมื่อเรียนชั้นสูงขึ้นหรือเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ทั้งนี้เพราะแบบฝึกทักษะมีประโยชน์ต่อผู้เรียนและผู้สอน ดังที่ นิภา ชวนะพานิช (2518, อ้างใน สุภวรรธณ เล็กวิไล 2526, หน้า 18) กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกทักษะว่า สิ่งที่จะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านภาษาดีขึ้นก็คือ แบบฝึกทักษะ เพราะนักเรียนมีโอกาสได้นำความรู้ที่ได้เรียนมาแล้วมาฝึกให้เกิดความเข้าใจกว้างขวางมากขึ้น แบบฝึกทักษะที่สร้างขึ้นอย่างมีจุดมุ่งหมาย จะช่วยให้ครูได้แก้ปัญหาที่ถูกต้องและช่วยให้นักเรียนได้ประสบผลสำเร็จในการเรียน การอ่าน ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนการสอนก็ว่าได้ รวมทั้งการรับรู้ข่าวสารในการดำเนินชีวิตอีกด้วย เป็นที่ยอมรับกันว่า ผู้ที่อ่านมาก รับรู้เรื่องราวมากมักจะเป็นผู้ฉลาดและประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต

การฝึกทักษะทางภาษา ครูควรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะทางภาษาให้แก่ นักเรียน โดยการเริ่มใช้แบบฝึกหัด ฝึกสะกดคำยาก ฝึกคิด ฝึกเขียน ครูผู้สอนจะต้องใช้วิธีการสอนสะกดคำ และแจกลูก เริ่มจากการรู้จักเสียงพยัญชนะ สระ เมื่อจำได้แล้วฝึกสะกดคำจนคล่อง นอกจากนี้ควรมีการเสริมแรงเพราะการเสริมแรงจะสร้างกำลังใจให้เด็กภูมิใจ และมั่นใจมากขึ้น ดังที่ เสริมศรี ไชยสร (2530, หน้า 13-14) กล่าวว่า การเสริมแรงเป็นพฤติกรรมกรรมการสอนที่จะทำให้พฤติกรรมทางการเรียนส่งผลบวกต่อผลสัมฤทธิ์เพิ่มพูนมากขึ้น ครูควรใช้กลวิธีการเสริมแรงต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมความพยายามเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น ยกย่องชมเชยและให้กำลังใจ (Praise encouragement) แสดงความเข้าใจถึงความรู้สึกและเจตคติของผู้เรียน เรียกชื่อผู้เรียนเพื่อซักถาม การสบตาระหว่างครูกับนักเรียน การสัมผัสที่เหมาะสม (Appropriate touching) และการเคลื่อนไหวในห้องเรียนที่ลดระยะห่างทางสังคม (social distance) ระหว่างครูกับนักเรียน เป็นต้น ดังนั้นผู้ศึกษาจึงได้สร้างแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ เพื่อศึกษาผลการใช้แบบฝึกการอ่านคำควบกล้ำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 แก่ไขพฤติกรรมกรรมการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ ร ล ว ของนักเรียนในสังกัดกลุ่มโรงเรียนหนองผึ้ง ท่าวังตาล เพื่อให้อ่านออกเสียงคำควบกล้ำ ร ล ว ได้ถูกต้องและจะได้เป็นพื้นฐานในการเรียนชั้นสูงขึ้น ทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อผู้สอนในด้านการเรียนการสอนอ่านคำควบกล้ำอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านออกเสียงคำควบกล้ำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อการใช้แบบฝึกการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีขอบเขตของการค้นคว้าดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 กลุ่มโรงเรียนหนองผึ้งท่าวังตาล จำนวน 58 คน และครูผู้สอน จำนวน 5 คน ซึ่งได้แก่ นักเรียนโรงเรียนวัดพระนอนหนองผึ้ง จำนวน 15 คน ครูผู้สอนจำนวน 1 คน นักเรียนโรงเรียนรัฐราษฎร์บำรุง จำนวน 10 คน ครูผู้สอน จำนวน 1 คน นักเรียนโรงเรียนวัดบวกรกรก จำนวน 8 คน ครูผู้สอนจำนวน 1 คน นักเรียนโรงเรียนวัดปากกล้วย จำนวน 7 คน และครูผู้สอน จำนวน 1 คน

2. ขอบเขตเนื้อหา

2.1 เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง ใช้คำจากหนังสือเรียนภาษาไทยพื้นฐาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของกรมวิชาการ ในการสร้างแบบฝึกการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ

2.2 สร้างแบบฝึก การอ่านออกเสียง คำควบกล้ำ จำนวน 10 ชุด ฝึกนักเรียนเป็นเวลา 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 3 คาบ รวม 10 วัน

สมมุติฐานในการศึกษา

ผลสัมฤทธิ์ในการออกเสียงคำควบกล้ำของนักเรียนหลังการใช้แบบฝึกการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำสูงกว่าก่อนใช้แบบฝึก

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผลการใช้แบบฝึกการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ หมายถึง พฤติกรรมการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ ร ล ว ของนักเรียน อ่านได้ชัดเจน และถูกต้อง หลังจากใช้แบบฝึกการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ

แบบฝึกการอ่านคำควบกล้ำ หมายถึง แบบฝึกการอ่านคำที่มีอักษร ร ล ว ควบกล้ำ ซึ่งประกอบด้วย แบบฝึกอ่านออกเสียงคำควบกล้ำและไม่ควบกล้ำ แบบฝึกอ่านออกเสียง ข้อความที่มีคำควบกล้ำและแบบฝึกอ่านบทประพันธ์ที่มีคำควบกล้ำ

ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านคำควบกล้ำ หมายถึง คะแนนของนักเรียนที่ได้จากการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ จากแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ ซึ่งได้แก่ แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน เรื่อง การอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ คะแนน 50 คะแนน แบ่งเป็น 4 ตอน

ตอนที่ 1 ให้นักเรียนอ่านออกเสียงคำควบกล้ำให้ถูกต้อง (คะแนน 10 คะแนน)

ตอนที่ 2 ให้นักเรียนอ่านข้อความให้ถูกต้อง (คะแนน 20 คะแนน)

ตอนที่ 3 ให้นักเรียนอ่านประโยคให้ถูกต้อง (คะแนน 10 คะแนน)

ตอนที่ 4 ให้นักเรียนอ่านบทร้อยกรองให้ถูกต้อง (คะแนน 10 คะแนน)

ความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อการใช้แบบฝึก หมายถึง ความรู้สึกของครูผู้ที่ใช้แบบฝึก การอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ ในกิจกรรมการเรียนการสอนที่แสดงออก โดยการตอบแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้น

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้แบบฝึกการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
2. ได้แนวทางในการสร้างแบบฝึกการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ เพื่อใช้ในการสอนซ่อมเสริมการอ่านออกเสียงให้แก่เด็กนักเรียนที่มีปัญหาในการอ่านออกเสียง
3. ได้แนวทางเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยในระดับชั้นอื่น ๆ